

- створення правового поля для двосторонніх угод стосовно здійснення спільного прикордонного контролю на сухопутному кордоні між Польщею та Україною, створення окремих прикордонних напрямків для людей, які подорожують на підставі безвізового режиму, що має прискорити процедури прикордонного контролю та зробити його гнучкішим;
- вдосконалення «придорожньої» структури сервісу, модернізація автозаправних станцій, наявність на них місць відпочинку, їдалень, магазинів, інформаційних бюро;
- впровадження спеціалізованих курсів іноземних мов для робітників транспорту, пошиття спеціальної уніформи для всього обслуговуючого персоналу для створення позитивного «гостинного» іміджу;
- забезпеченням повноцінних можливостей для обслуговування осіб з обмеженими фізичними можливостями та ін.

1. Яцківський Л.Ю., Зеркалов Д.В. Загальний курс транспорту: Навчальний посібник. – Кн. 1. – К.: Арістей, 2007. – 544 с.
2. <http://www.mintrans.gov.ua>
3. <http://ukraine2012.gov.ua>

УДК 911.3

Заточна Ю.В.

ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В ЧИЛІ

В статті проаналізовано туристично-рекреаційний потенціал Чилі та розвинуті на його основі види туризму. Показано пріоритетні напрямки розвитку туризму Чилі. Окреслено перспективи туристичного співробітництва України і Чилі.

В статье проанализирован туристско-рекреационный потенциал Чили и развивающиеся на его основе виды туризма. Показано приоритетные направления развития туризма Чили. Намечены перспективы туристического сотрудничества Украины и Чили.

The tourist potential of Chile and developing on its basis types of tourism are analyzed in the article. The priorities for tourist development in Chile are highlighted. The perspectives of tourist cooperation between Ukraine and Chile are outlined.

Key words: tourist market, recreational resources, tourist activities, scientific tourism, cultural tourism, sports tourism, skiing resort, tourism cooperation.

Постановка проблеми. Експерти з подорожей, автори популярних путівників та авторитетні туристичні видання (портал он-лайн-бронювання авіаквитків Skyscanner та путівники Lonely Planet і Rough Guides) опублікували свої рейтинги найкращих місць для відпочинку в 2011 році. До 10 перспективних і нових напрямків увійшли країни Південної Америки, адже туристів приваблює щось нове і незвичайне.

Причини, за якими варто відвідати Латинську Америку, є такими. На відміну від значного зростання цін на авіаквитки ряду країн Африки та

Азії, вартість трансатлантичних рейсів збільшилася несуттєво. Туристи, які раніше через різницю в цінах не брали до уваги для подорожей країни Карибського басейну та Латинської Америки, змінили свою думку. По-друге, багато європейців побували не лише в Туреччині, Єгипті та Європі, але і в багатьох країнах Азії. Зараз їх цікавлять нові регіони, зокрема, Латинська Америка. Ще однією причиною є те, що багато країн є безвізовими – Куба, Домінікана, Перу, Еквадор, Венесуела, Гватемала, Колумбія, Нікарагуа, Сальвадор, Гондурас.

Туристичний ринок в Чилі є найуспішнішим у порівнянні з більшістю своїх латиноамериканських сусідів, адже має кращу інфраструктуру. Кількість міжнародних туристичних прибуттів в 2010 році зросла порівняно з 2007 роком на 553,6 тис. чол. (за даними The World Travel & Tourism Council (WTTC)). Важливо відзначити, що зростання туристичних потоків було зосереджене за трьома напрямками – Вінья-дель-Мар, Ла Серена і Пукон.

Аналіз попередніх досліджень. Дослідження туристичних ринків різних країн представлені в працях О.О. Любіцевої, Б.П. Яценка, В.К. Кіптенко, І.Г. Смирнова, О.О. Бейдика, М.Й. Рутинського, М.М. Мальської та інші. Однак, напрямки туристичної співпраці України з різними країнами розширюються. В цьому відношенні актуальним є аналіз перспективних напрямків розвитку туризму в Чилі.

Формулювання цілей статті. Метою написання статті є аналіз різних видів туристичної діяльності в Чилі та визначення перспективних напрямків її розвитку.

Виклад основного матеріалу. З точки зору розвитку туризму, Чилі наділена різноманітними рекреаційними ресурсами: це і океан, і ріки, і озера, і солончаки, і пустеля, і природні ландшафти, і гори, й історичні міста, і міста-курорти, і велика кількість визначних пам'яток. Кожний із цих ресурсів в деякій мірі вже освоєний людиною і використовується в туристичній сфері. Так, наприклад, Тихий океан дає можливість розвивати пляжний туризм, серфінг, віндсерфінг, парашланеризм, дайвінг та круїзний туризм. Головною проблемою, яка є перешкодою для розвитку цих видів туризму, є потужні холодні течії біля берегів Чилі, через вплив яких температура прибережних вод лише на півночі піднімається вище +23°C, у центральних регіонах має максимальні позначки +17-18°C, а в південних – +4-6°C. Чудовою альтернативою океану стають озера, ріки та солончаки, що, попри названих видів туризму, дають можливість для розвитку й інших його видів: рафтингу, каякінгу та риболовного туризму.

На півночі Чилі знаходиться пустеля Атакама, місячні пейзажі якої надихають творців фантастичних фільмів і надовго запам'ятовуються туристам. Важливими об'єктами є гейзери в пустелі та міста-привиди – індустріальні сліди виробництва селітри, кинуті зараз напризволяще. Місячна долина, яка розташована в Атакамі, – єдине місце планети, яке дуже нагадує місячний пейзаж. Вона приваблює любителів чогось незвичайного. Зараз в пустелі Атакама здійснюється будівництво

радіоастрономічного телескопа ALMA для обсерваторії Llano de Chajnantor. Це найбільший і найдорожчий наземний астрономічний проект на сьогоднішній день, що є продуктом міжнародного партнерства між Європою, Північною Америкою, Східною Азією та Республікою Чилі.

Природні ландшафти, які переважно зосереджені в національних природних парках і заповідниках Чилі, є невід'ємною частиною екотуризму, трекінгу та велосипедного туризму на гірських стежках.

У січні 2011 року в Чилі стартувала перша програма наукового туризму. Цей вид туризму передбачає спостереження за життям морських тварин, зміни їх популяції, проведення археологічних розкопок. Науковий тур розроблено Центром дослідження екосистем Патагонії (CIEP). Перша з програм почалася у січні 2011 року в містечку Пуерто-Сінес, розташованому у регіоні Айсен. Десятиденна експедиція проходила на шістнадцятиметровій парусній яхті *Agartha II* по каналах і островах тихоокеанського архіпелагу Чонос. Тур на борту судна *Agartha II* передбачав спостереження за колоніями тюленів і птахів у протоці Мораледа, а також запис «розмов» китів, які мешкають у цьому районі. Ще одна програма стартує з містечка Койайке. Вона передбачає відвідування високогірної річки Чакабуко на кордоні з Аргентиною. Тут туристи протягом трьох тижнів братимуть участь в археологічних розкопках. Учені сподіваються знайти тут предмети віком у декілька тисяч років.

Взяти участь у чилійській програмі наукового туризму може кожен бажаючий. Спеціальних навиків для цього не потрібно. З 2012 року в країні планується організувати вже до 20 різноманітних маршрутів наукового туризму.

Історичні міста дають можливість для розвитку історико-культурного та пізнавального туризму. В Чилі привертають увагу туристів міста Аріка, Ікіке, Антофагаста, Сан Педро де Атакама, Сантьяго і, звичайно ж, унікальний острів Пасхи зі своїми статуями та храмами.

Чилі розташована на березі Тихого океану. Тут, в численних лагунах, знаходяться курортні міста з пляжами, які і зумовлюють розвиток пляжного та розважального туризму. Головними курортами країни є Аріка, Ікіке, Антофагаста, Ла Серена, Вінья-дель-Мар, Вальпараїсо, Пічілему, Консепсьйон тощо.

Найінтенсивніше з усіх рекреаційних ресурсів в Чилі використовується гірська система, адже, 80% території країни займають гори. У рельєфі Чилі добре виражені 3 повздовжніх пояси: Головна Кордильєра Анд на сході, Берегова Кордильєра на заході, і міжгірська западина між ними. Берегова Кордильєра висотою до 3200 м майже на всій протяжності підступає до прямолінійного абразійно-бухтового берегу, на південь вона переходить на о.Чілоє та інші острови південної частини Чилі. Повздовжня долина на півночі (Пампа-дель-Тамаругаль і Атакама) знаходиться на висоті 1200 м, поступово знижується до затоки Анкуд і потім занурюється під рівень океану, перетворюючись на систему проток. Головна Кордильєра Анд висотою до 6880 м (р.Охос-дель-Саладо)

звернена до Чилі переважно своїми західними схилами (велика частина межі проходить по вододілу).

На північному сході в межах Чилі знаходиться південно-західна частина нагір'я Центральних Анд. Вершини Анд часто перевищують 6000 м. Більшість з них є конусами згаслих і діючих вулканів (Уальятірі, Сан-Педро, Льюльйальяко, Тупунгато, Майпо та ін.).

Вся територія Чилі дуже сейсмічна, адже розташована в межах Андського (Кордильєрського) геосинклінального складчастого поясу. Всього в Чилі налічується близько 600 вулканів. В Національному парку Лаука розташований найбільший в світі діючий вулкан Уальятірі (6064 м), останнє виверження якого відбулося в 1985 році. На вулкани, які не представляють небезпеки для туристів, в Чилі влаштовуються екскурсії.

Завдяки своєму рельєфу Чилі є визначним центром гірськолижного відпочинку, альпінізму, скелелазіння, їзди на велосипеді по гірських стежках, трекінгу тощо. Окрім якісних трас, сервісу і засобів розміщення, гірськолижні курорти Чилі мають ще одну перевагу: вони розташовані у південній півкулі, що дозволяє туристам із Північної Америки та Європи відпочивати протягом червня-жовтня – традиційного лижного міжсезоння для їх жителів.

Найбільшою популярністю в Чилі користуються ряд гірськолижних курортів. Курорт *Портільо* розташований між найвищими вершинами гірського ланцюга Анд, на висоті 2860 м над рівнем моря. Знаходиться він в 145 км на північний-схід від Сантьяго і в 190 км від Вінья-дель-Мар. Центр налічує 11 підйомників, 5 готелів на 600 місць та сучасну інфраструктуру. Тут знаходиться знаменитий спуск «Rosa de Jack» (Скеля Джека), на якому були встановлені декілька рекордів швидкості на гірських лижах. Гірськолижний курорт *Ла Парва* відомий чудовими пейзажами, з панорамного майданчика якого відкривається вид на весь Сантьяго. Він розташований на висоті 2 650 м над рівнем моря. *Термас де Чільян* – гірськолижний курорт, розташований в Південних Андах, в живописному гірському лісі на висоті 1700 м над рівнем моря, біля підніжжя вулкана. Тут можна купатися в термальних джерелах і пройти курс лікування термальними водами. Курорт *Антільянка*, розташований в межах національного парку Пуехе, заслужив міжнародне визнання завдяки своїм прекрасним умовам для заняття спортом та пейзажу, що утворюють озера Пуехе і Рупанко та вулкани Осорно і Кальбуко.

Але попри свою першість і популярність гірськолижні курорти Чилі мали проблеми, пов'язані з самим руйнівним землетрусом, що відбувся в лютому 2010 року. Руйнівний землетрус став одним з найсильніших за останні п'ятдесят років. Його епіцентр був розташований в 500 км від столиці країни і поширився на територію популярних чилійських гірськолижних курортів. Не дивлячись на відносну віддаленість від епіцентру землетрусу, ряд курортів зазнали збитків.

Слід зазначити, що з середини 60-х років в Чилі функціонує антисейсмічне законодавство, яке жорстко регламентує будівництво нових

об'єктів відповідними сейсмічними нормами. Частина інфраструктури зимових курортів Чилі створювалася в жорсткій відповідності з антисейсмічним законодавством і абсолютно безпечна при землетрусах до 9 балів. Основні пошкодження в результаті останнього землетрусу припали на будівлі та споруди, побудовані в кінці XIX на початку XX століття.

Не дивлячись на землетрус, гірськолижні курорти Чилі не лише не зупинили туристичний потік, але і значно поліпшили інфраструктуру курортів. Так в Вальє Невадо встановлено 2 нових підйомники, відремонтовані головні автошляхи та переобладнаний п'ятизірковий готель і ресторан. На курорті Ель Колорадо введено в дію нові підйомники і пункти прокату обладнання, а також розроблено ряд заходів для нічного катання.

Висновки. Для туристичного співробітництва України й Чилі, однієї з перших країн Латинської Америки, яка визнала незалежність України та встановила з нею дипломатичні відносини ще у січні 1992 року, зроблено ряд кроків. З 1995 року Посол України в Аргентинській Республіці акредитований в якості Посла України в Республіці Чилі за сумісництвом. У 1997 році в Києві розпочало діяльність Почесне консульство Чилі в Україні, а наступного року Україна призначила свого Почесного консула в Чилі. Особливого значення для розбудови взаємин мав офіційний візит у Чилі Президента України Л.Кучми в 1995 році. Під час візиту було підписано ряд угод про співробітництво, зокрема, в галузі культури, науки і освіти між Україною і Чилі.

Нині провідні туристичні оператори і туристичні агенти великих міст України пропонують різноманітні тури до Чилі. Насамперед, українці зупиняють свій вибір на столиці Сантьяго, пляжних курортах Антофагаста, Вальпараїсо, Аріка та Вінья-дель-Мар, на унікальних природних та історико-архітектурних зонах Озерного краю, Патагонії та острова Пасхи. Динаміка туристичних потоків з України, свідчить про зростання інтересу туристів з України до Чилі.

1. Бабарицька В. К., Малиновська О. Ю. Менеджмент туризму. Туроперейтинг. Понятійно-термінологічні основи, сервісне забезпечення турпродукту: Навчальний посібник – К.: Альтерпрес, 2004. — 288 с.
2. Безуглий В.В. Економічна і соціальна географія зарубіжних країн. – К.: видавничий центр Академія, 2005. – 450 с.
3. Масляк П.О. Країнознавство: Підручник. - К.: Знання, 2008. - 292 с.
4. Любіцева О.О. Ринок туристичних послуг (геопросторові аспекти) - 3-є вид., перероб. та доп. - К.: "Альтерпрес", 2005. - 436 с.: іл., картосхеми.
5. Любіцева О.О. Туристичне країнознавство: країни лідери туризму. Навчальний посібник. – К.: Альтерпрес, 2008. – 436 с.: іл.
6. <http://www.chile.ru/index.shtml>
7. <http://www.wttc.org>
8. <http://www.kp.ru/daily/24282/477305/>